

Matteo Santi

Voortgezet pleidooi voor een openbare bank

In nummer 88 van *Marxistische Studies* ging Johan Vanzetti in op de vele valabele redenen die pleiten voor de oprichting van een openbare bank in België

Enkele aanvullingen hierop kunnen het pleidooi, dat eigenlijk "vanzelfsprekend" zou moeten zijn voor maatschappij en politiek, nog versterken.

In het artikel verwijst de auteur naar het winstbejag op korte termijn. Het hele financiële systeem is daardoor een *rem op de ontwikkeling van onze maatschappij* geworden. De financiële instellingen hebben geen band meer met onze maatschappij, enkel nog met hun overwegend private aandeelhouders. De openbare bank wordt juist wel gekenmerkt door een publiek "aandeelhouderschap": het is de overheid, de maatschappij, die de bank bezit en beheert.

Maar hoe ziet vandaag het *aandeelhouderslandschap* van de financiële instellingen eruit? Alle grootbanken (BNP Paribas Fortis, KBC, Dexia, ING) en buitenlandse banken met een kantorennetwerk in België (Citibank, Deutsche Bank, Delta Lloyd,..) zijn beursgenoteerd. Dit heeft belangrijke en nefaste gevolgen. Onder druk van de korte termijn en speculatieve aandeelhouders leven deze banken van kwartaalresultaat tot kwartaalresultaat en van dagnieuws tot dagnieuws. Alles heeft een impact op de beurskoers. Elke euro nettowinst telt. Maakt een andere bank of staalproducent of winkelketen meer winst dan kunnen de speculanten van de ene op de andere minuut hun aandelen inwisselen.

De beurskoers houdt nog maar weinig verband met de reële waarde van een bedrijf. Het is slechts een indicatie voor de snelle winst die speculanten op een aandeel hopen te maken. Deze speculanten zijn niet enkel kleine beleggers, integendeel zelfs, het zijn vooral grote institutionele professionals zoals traders, beleggings- en pensioenfondsen, enz.

De termen "korte termijn" en "beursnotering" zijn dus twee handen op één buik.

Zoals in het pleidooi voor een openbare bank al naar voren kwam, stellen we vast dat, hoewel de fundamentele, inherente tekorten in het economisch systeem niet zullen verdwijnen na het oprichten van een openbare bank, het oprichten van een openbare bank wel een positief effect kan hebben. Hieraan voegen we graag de idee toe dat voor de niet-openbare banken een *verbod op beursnotering* heilzaam kan zijn.

Het aandeelhouderschap wordt in zo'n situatie namelijk stabiel en iets minder korte termijn gericht, hetgeen de beurshaaien enigszins kan afhouden en perspectieven bieden op een correcter aandeelhouderschap en meer aandacht voor de belangen van de maatschappij en de werknemers uit de financiële sector.

Dieper ingaand op het aandeelhouderschap van banken, wijzen we er graag op dat het aandeelhouderschap van een openbare bank, uiteraard openbaar moet zijn, met andere woorden het nut van de bevolking dienen. Als we naar het verleden kijken, herkennen we verschillende modellen.

De eigenaar van de ASLK (Algemene Spaar- en Lijfrentekas) was de Belgische Staat, dus indirect alle inwoners van België.

De eigenaars van het Gemeentekrediet waren de gemeenten en provincies, dus indirect de inwoners van de gemeenten en provincies. Hierbij dient vermeld te worden dat de herverdeling van winsten hier niet op een helemaal gelijke manier

verliep. De aandelen van de gemeenten in het Gemeentekrediet waren niet gebaseerd op inkomsten of inwonersaantallen, maar op ontleningsbedragen en onderlinge overeenkomsten. Zo kon een inwoner van Antwerpen bijvoorbeeld op indirecte manier van een hogere winstdeelname genieten dan een inwoner van Hasselt. De verdeelsleutel over de Belgische bevolking was dus minder gelijk, maar op zijn minst vloeiende alle winsten terug naar de bevolking. Getuige hiervan volgende uitspraak van de *Société belge d'économie politique* uit 1860, bij de oprichting van het Gemeentekrediet: "De gemeenten doen al zoveel dingen en gaan nu ook beginnen met bankieren. Glijden wij zo niet af naar regelrecht socialisme?"

We kunnen geen betere publiciteit bedenken dan deze 150 jaar oude kritiek van toenmalige kapitalisten. Jammer genoeg vielen de openbare banken ten prooi aan het kapitalisme in de jaren 1990. Ondertussen hebben we de gevolgen daarvan gezien: winsten vloeien weg naar de privé-aandeelhouders (zeg maar speculanten); in geval van problemen moet echter de overheid inspringen.

Een tweede aspect dat we aan het pleidooi voor een openbare bank willen toevoegen is de *opheffing van het bankgeheim*. Het bankgeheim werkt fiscale fraude en fiscale spitstechnologie in de hand. De grote vermogens profiteren daarvan ten volle.

Wie zuiver op de graat z'n spaarcentjes bij de bank plaatst, heeft niets te verbergen. Hij of zij rekent op de discretie van zijn bankier, maar heeft geen geheimen voor de fiscus. Het bankgeheim laat toe dat private banken tegen het openbaar belang ingaan door er voor te zorgen dat (voornamelijk rijke) cliënten zo weinig mogelijk belastingen betalen.

Men kan dit ontmoedigen door een onderscheid te maken tussen banken die het bankgeheim hanteren en zij die dit niet doen. Bijvoorbeeld door de cliënten van de eerste categorie banken een gevoelig hogere roerende voorheffing aan te rekenen.

Het blijft dan echter bij een belasting op inkomsten uit kapitaal en niet op het kapitaal zelf. Daarvoor is een belasting op grote vermogens nodig, een zogenaamde miljonairstaks.

Maart 2010

Matteo Santi is te bereiken op [fyninfo \(bij\) gmail.com](mailto:fyninfo@gmail.com).